

PERŽVALGA.

— Vilkaviškyje, Grodno gubernijoje, atsarginiai-kareiviai padarė slaptą sankalbą neiti į Mandžuriją ir priešintis valdžiai. Penki iš jų už tai tapo kariško teismo nuspręsti ant mirties ir 13 d. kovo tas nusprendimas tapo išpildytas; keturi nuspręsti ant viso amžio kalėjimo ir aštuoni ant 20-ties metų į areštantų rotas.

— Mogiliavo policmeisterį Radijonovą, kurs rudenyje įtaise čia žydų skerdynes, važiuojantį ant rogių su duktere, užpuolė keturi vyrai ir paleido į jį 3 šuvis ir revolverio, bet nepataikė. Vieną iš tų vyrų kų suėmė; vadinasi Gitelev, 18 metų, iš neturtingos šeimos.

— Vilniuje, kaip rašo „Vil. Viestnik“, — neseniai iškilo „prostitutų streikas“ ištvarkos namuose (suprantama: viešuose). Bet vos tik blykstelėjęs tas nepaprastas streikas ir vėl užgesęs, ir „nelaimingos aukos draugijinio temperamento vėl „dirbą“. Minėtas laikraštis apgailėdamas to streiko nepasisekimą, tvirtina, kad tai esąs „vienatinis streikas, kurį visi žmonių draugai sutiktų su neperskirtiniais jausmais“; vienok darbininkų streikus įžuliai pavadina pavietre („povietrije“) ir džiaugiasi, kad Vilnius jau ją „laimingai“ perleidęs. „Vil. V-k'o“ ponai, kaip ir visi caro vienvaldystės apginėjai, nenori suprasti, kad šita „pavietrė“ ir eina priešais visas pavietres, kylančias iš vargo ir bado pelkių, kurias didžturčiai-skriaudėjai įtaiso, o valdžia su savo šuneliais ir konservatoriais apsaugoja. Prostitucija (paleistuvystė) tol neišnyks, kol viešpataus skriauda ir priespauda. Žmonių draugai tik tie, kurie griauja tas skriaudas ir priespaudas viešpatystes. Menkas iš „Vil. Viestnik'o“ žmonių draugas, kad tik tai vien

paleistuvių streiką pripažįsta, o kitų — ne. Jau ir paleistuvnamių užlaikytojai, be abejonės, daugiau streikų pripažintų, kad tik tai jų namų tie paskutinieji nesiektų...

— Šiose dienose vienas iš mylėtojų archeologijos p. Valickis užsimanė ištyrinėti senoviskus Vilniaus ir jo apygardos palaikus, ir dėlto jisai kreipėsi prie Imperatoriškos archeologiškos komisijos su prašymu leisti jam mokliškai visapusiškai ištyrinėti senus lietuvių paminklus, likusius griuvėsiuose, muzėjuose ir archyvuose. Bet minėtoji komisija atsakė, kad, pagal įstatymus, nėra reikalingas jos pritarimas, nes aprašymas kokio-nors paminklo priklausys ne to, kam tas paminklas priegulys, arba nuo atstovo įrėdnės, kuriai pavesta jį prižiūrėti. Dėl šitų dvejų priežasčių, mūsų krašte dar daug yra vietų, kur guli mūsų senovės liekanos, niekeno neištiriamos. Rods, yra daug tyrinėta ir daug iširta, bet mokslui mažai iš to naudos, nes viskas iki šiol buvo daroma tendencijskai, tinkamai prie patrijotiškų, sakysim, tyrinėtojo jausmų... P. Valickis žada visapusiškai ištyrinėti, tai būtų kas kita.

— 19 vasario Vilniuje pirmąsyk atsibuvo vieši lietuviški vaidinimai. Vaidino: „Amerika pirtyje“ ir „Vienas mu dvejų turi apsivesti“. Po vaidinimų buvo šokiai; šokta, — kaip recenzentas „vienas iš publikos“ paduoda į „Vil. Viestnik“ (iš 10-23 vas.) — „Kiškeli“ („Zaičik“) ir „Aguonele“ (skaityk: „Aguonėlė“; — tas šokis prilygsta maskoliškam: „Už ja siejāta-siejāta mak“). Vakara įtaisiusi vietinė lietuvių susielpiamoji („labdarin-goji“) draugovė.

— Katalikiškas lenkų laikraštis „Gazeta Katolicka“, išeinantis Chicagoje, išparodęs vargą, koks dabar viešpatauja Varšavoje, per priezastis karės,

kryžių ir dabartinio jūdėjimo, klausia savęs „ką mums reikia veikti?“ ir atsako: „Manome, kad šventa mūsų priedermė, uždėta ant mūsų per prisakymą meilės artyme, paduoti ranką šalkusiams mūsų broliams. Pašelpkime juos nors keliais centais, o šinteriopai už tą pagalbą bus mums dėkingi“. Tai mat; o kiti sako, kad nėra ką tikėtis, kad katalikai (klerikalai) prisidėtų prie šelpimo nukentėjusiųjų šiame revoliucijiniame jūdėjime Maskolijoje. Rods, lietuvių katalikiški laikraščiai dar apie tai nieko nesaikė...

— Buvusios Mokslo Draugystės sąnariai 9 vas. š. m. Shenandoah'ryje nutarė visus pinigus, surinktus per parduvimą tos draugystės turto, atimant kaštus kraustymo ir sudaradijimo knygų ir spaustuves, paskirti „ant lietuviškų revoliucionierių“. Visas tas turtas dabar sudėtas pas S. J. Mockaitį Shenandoah'ryje ir bus paduotas sunaudojimui, kaip tik susitvers tam tikras komitetas šelpimui revoliucionierių, kurs priimtinės aukas. („Darb. Viltis“ N 11).

— Primename visiems broliams darbininkams, o ypač tik — ką susiorganizavusiai Lietuvių Socialistų Partijai Amerikoje, kad už 6 savaitių, pamedėlyj, pripuola didelė, vieniutėlė, metinė darbininkų šventė: *šventė 1-mos gegužės*. Iš anksto jau prisirenkite prie tos šventės, aiškinkite nesuprantantems jos prasmę, jos vertę ir priezastis jo atsiradimo. Tą dieną kiekvienas susipratęs darbininkas meta karčius dumtis kentęs ir dulkes rijęs ir linksmindasi sau gražiai susirinkimuose, ant prakalbų ir tt. visam sviete. Ruškitės! Paaikškinimus apie 1-mos gegužės šventę paduosime ateinančiam numerį.

Isz Lietuvos.

Šiauliai, Kauno gud.

Paskutiniu laiku čia yra vedama smarki ir plati prieš valdžią agitacija. Ją veda lietuvių socialdemokratai ir žydai iš socialistiškos organizacijos „Bund“. Nuolatiniai susirinkimai darbininkų, laikomos juose prakalbos, atsišaukimai ir raštai, sukėlė žmonių sąmonėj pasiryžimą prie revoliucijos. Vienok iki šiolei vietiniai darbininkai prie nieko rimtesnio nesigriebė, apart keletu straikų. Apie keletą jų štai kaip aprašo „Posliednija Izviestija“:

„18 sausio (s.s.) iš ryto susirinko apie 300 darbininkų pas „Guberniją“ (prie miesto dvaras), kur yra špiziaus dirbtuvė, alaus bravoras ir keletas malunų. Darbininkai nestojo prie darbo, bet, davę su švilpyne signalą, ėjo palei visas darbavietes visur sustapdydami darbą. Iki 10-tos val. ryto jau buvo sustraikavę visi mūsų miesto darbininkai, ir minia apie 200 žmonių pasukė vyriškos gimnazijos linkui, kur pareikalavo paleisti visus mokinius, ką gimnazijos užveizda umai ir padarė. Akyva primint pasielgimą inspektoriaus: išvydęs minią, jis nusiėmė kepurę ir teip prastovėjo ikitolei, kol minia drauge su gimnazistais išėjo ant gatvių. Nuo vyriškos gimnazijos minia traukė prie moteriškos. Pokeliui minia susitvenkė daugiau negu š 3000 žmonių, kurie daugiausiai buvo lietuviai. Ant kiemo moterų gimnazijos buvo laikyta maskoliškai trumpa prakalba, kurioje oratorius (—kalbėtojas), trumpai papiešęs padėjimą Rusijos, šaukė visus į kovą. Užbaigė kalbą žodžiais: šalin patvaldija, te gyvuoja socializmas!“, ant tų žodžių atsiliepė 3-tukstantinė minia apgluštjančiu „ura“. Paleidusi visas gimnazistes,

eimerė (—procesija) išėjo ant Didžiosios Kalėjiminės gatvės (vyriausia gatvė). Čia tapo iškelta raudona vėliava su žydišku parašu, ir giedodami „Varšavietė“ ir kitas revoliucijines giesmes, demonstrantai traukė ant „Bazarinio“ (—turgavietės) plečiaus, kur buvo laikyta dvi prakalbos: rusiskai ir lietuviškai. Iš ten ėjo žemyn, prie Frenkelio dirbtuvės, ir vėl gryžo ant rinkos, kur vėl buvo laikyta kalbos rusiskai ir lietuviškai. Po keleto šaukimų, apsiaubtų aidų „ura“ minia išvaikščiojo. Ant rytojaus, 19-tą sausio, visi darbininkų reikalavimai buvo užganėdinti (reikalavo pakėlimo mokesčių ir sutrumpinimo darbo dienos). Audruotoje dienoje 18 sausio „valdžios“ pastrodė esančios dideliame sumišime: veiklumas policeisčių ėjo tik iki to, kad susitikę eimė, kėlė rankas prie galvos — „po kozyriok“, emėsi kepurės ir lemai lenkė galvas. Demonstracija traukėsi 2½ val., ir nieko ant gatvės neareštavojo. Ant nelaimės, tie nusidavimai užėjo kaip mūsų (žydų, *V-tis*) taip ir lietuvių organizaciją išnejuči, netiketai ir demonstracija, *paimt po valdžios priesiėjo jū ant vietos.* (Mano kursyvas. *V-tis*). Būdiečiai snrengė straikus tarp gizelių manufaktūros, galenterijos sankrovų, ir sankrovų gatavų rubų ir fajanso. Reikalavo 12 val. dienos darbo ir mandagesnio apšėjimo; antrą dieną reikalavimai buvo užganėdinti. Gizeliai dabar dirba nuo 9 iki 9, o pūniau dirbdavo nuo 7-8 val. ryt iki 11-12 val. nakties. Pabrikuose darbo diena sutrumpinta ant vienos valandos...

„Reikia pažymėt dar vienas įdomus faktas, nusidavęs saldainių (—konfektų) pabrūke Br. Kajanovų. Kada laimėję straiką darbininkai atėjo į pabrūką, direktorius sutiko žydus darbininkus piktžodžiavimais

ir nebenorėjo jų priimt į darbą. Lietuviai darbininkai, visi kaip vienas žmogus, metė darbą, ir tas privertė pabrūkantą priimti žydus atgal...

„Tautiškos n'apykantos visai nesimatyt; jaučiasi pilnas ir gilus solidariškumas (—sutiikimas). „Nereikia žydų mušt, — ne jie kalti! Visi norime laisvės!“ — kalba vienas žmogutis su blaivum, protingu veidu gretu stovinčiam žydūi. — „Žydai, ruskiai, lietuviai — visi už laisvę!“ — ir jis meliliai, nuoširdžiai šypsojosi. Jo žodžiuose jūnti ką-tokį smagų, galingą ir didį...“

Teip yra. Lietuviai nuo amžių turi tolerancijos dvasę. Jie šimtmečius greta gyveno su visokiomis tautomis, ir nepradėjo pirmutiniai karių iki nepriversti tapdavo nuo grobikų apsiginti. Bet tautišką neapykantą jiēm įkvėpė visokie kulturtregeriai, kurių agentai dar ir šiadien demoralizuoja lietuvių dorą. Lietuvoje tarp tautiškas socializmas greitai ras sau mielą viešnagę ir įleis į ją savo šaknis neišraujamas amžinai. Tik reikia toj linkmėj padirbėt, vyručiai! Dabargi vienok matosi, kaip dar ten yra stokažgerų darbininkų. Pats proletarijatas juda, surengia prieš valdžią demonstracijas, — pajudina taip sakyt miestus, ir net policijos kinkas virpina, — o proletarijato atstovai sako, jog jie vos tik susirinkus žmonēm spēja nubėgt ant vietų ir paimt ant jų kamandą... Armija pralenkia vadus, o vadai kuria naujas sau partijas ir jos organuose užsiima išrodinėjimais vienskito klaidų. Argi ne taip darė maskolių generolai Mandžurijoje? *V-tis.*

Naumiestis, Suvalkų gub.

Neatsargumas ir nemokslumas žmonių apsieiti su mašinerijomis, tankiai atgabena nemažas nelaimės. Štai kaime Bartkų kulė mašina javus.

Kazikas ten sugedo prie kaladėlės, kur susijungia dyzelio štangos. Darbininkas, Juozas Razukas, prisilenkė ten pataisyt, bet špulė sugriebė jį už skrandos skverno ir, iki sustabdė arklius, nabagą sukė ir sukė. Nulaužė dešinę ranką, ir koją išsukė; teipgi apdaužė galvą ir sulaužė šonkaulius. Vargiai kas iš jo bus.

Smulkių naujienų čia teipgi dažnai atsitinka. Štai kaimo Vaitiškių, Puidokienės, kaziokie vagiliai išnešė 7 avių kailius, kortines kelnes ir kelles poras maiškinių. O iš kaimo Matarnų Uškuriūtė peišovė parubežės sargą beeinant per sieną; dar ir dabar nabags tebeguli ant kranto Šešupės.

J. Navickas.

Gruzdžiai, Kauno gub.

Žmonės abelnai vis tikisi, kad įvykus naujiems valdžios parėdimams bus geriaus. To paties laukė ir nuo žemiečių viršininkų. Bet, kaip paprastai, apsigavo. Tie žemiečių viršininkai yra tokie pat lupikai, kaip ir pirmesniejie valdinyčių rėdikai. Štai trumpas paveikslėlis.

Nesenei iš paliepimo žemiečių viršininko Gruzdžiuose buvo sušaukta išrinktinių (vibornų) sueiga, kur atvažiavo ir jis pats. Susirinkus valsčioniams, viršininkas niekam nieko nesakęs, tuojau pasišaukė staršiną Kibildį, atėmė nuo jo medalį ir atidavė jį savo naujam pažįstamam Mociui, o Kibildį uždarė kamaron. (Kokiu budu Mocius su viršininku susipažino, tai geriausia gali pasakyt 100 rublių, kurius M. viršininkui davė ir apie ką žmonės labai greit dažinojo). Atlikęs tokį darbą gudruolis viršininkas, apreiškė ukininkam, jog dabar staršina buvęs Mocius. Bet čia atsitiko visai mūsų ponuliam netikėtas dalykas: valsčionis pradėjo murmėti, o Baryšių Cepulis pasakė viršininkui: „tai kamgi ponas dar ir mus

sušaukei, kad vienas gali ką nori staršina padaryti?“ Viršininkas pastatė akis ir sušuko: „Ak ty buntovščik!“ Bet vyrai visi atsiliepė: „mēs visi norim, kad staršina būtų Kibildis, kaip buvęs: jis geras žmogus!“... O raštiniuko jau buvo surašytas nutarymas (prigovor) kad Mocius išrinktas staršina. Bet vyrai n'eina pasirašyt ir dar prašo nuorašo iš to nutarymo. Viršininkas visiem neduoda, duoda tik Cepuliui (kurį mat mislijo įkasti). Paskui virš. dar štai ką sumislįo: paliepė Kibildžiui išeiti iš kamoros ir prieš visus vyrus atsisakyt nuo staršinystės, kad jis pats nebenori staršina būt. Tas žmogutis išėjo iš kamoros ir prašneko: „vyraičiai! aš jau atbuva savo trejus metus; dabar nebestatysiu magaryčių nė vienam, išsirinkit kitą“. Visi sušuko: „Busi tas pats mums geras! Mēs geresnio žmogaus nežinom!“ Tą matydamas viršininkas norėjo Mocius nors staršinos pagalbininku įstatyt. Bet vyrai ir į tą nepriėmė. Na, tai ant galo virš. taip sumaišė: Kibildį ir dar kitą, kurį vyrai buvo išskyrę į pagalbininkus, užrašė kandidatais, bet staršina nepadėjo nė vieno, — zadėdamas sušaukti kitą sueigą. Medalį atidavė Kibildžiui, ir pats tiek nušitriusęs, sėdo į vežimą ir nuvažiavo ant pietų pas Narjškino dvaro rėdiką.

Tai kokie tie žemiečiai ir kaip lietuviai gali jais apsidžiaugti... *Šnekis.*

Sziauliu Darbininkai!*)

Visiem prispaustiems — lietuviams, žydams, lenkam, latviams, rusams ir kitiems vienodai rupi numesti caro valdžią. Tik tada mēs, darbininkai, galime pergalėti caro valdžią ir įvesti

*) Šį atsišaukimą ir žemiau einantį „biuletėnį“ perspaudiname iš nuorašų prisiųstų iš „Darbininkų Balso“ redakcijos. Red.

savo rėdą (demokratišką respubliką), jeigu eisime išvien su žydais, lenkais ir tt. k. — Vieniybės mūsų galybė. Dėlto, Šiaulių darbininkai, susivienykimė su žydais darbininkais ir vienu balsu šaukime: „šalin caro valdžia, šalin karė, tėgyvuoja demokratišką respubliką“, o caro valdžia ir pabrinkantai išpildys mūsų reikalavimus.

Visuose fabrikuose, dirbtuvėse reikalaujame, kad nė vienas darbininkas nebutų pašalintas už streiką (darbo pametimą) ir kad už tą laiką būtų užmokėta pilnai.

Tėgyvuoja visų darbininkų vienybė!

Tėgyvuoja revoliucija!
L. S. D. P. Organizacija Šiauliuose Sausis 1905 m.

Biulėtėnis N 1. Po skerdynės 22 sausio Peterburge ir visuose Rusijos miestuose kilo didelė darbininkų streikai. Socijaldemokratų Partija proklamacijoj „Draugai“ apskelbė: „Streikai ir demonstracijos tepasirodo visoj Lietuvoj“. Gavus tą žinią ir Anykščių mūsų Partijos Organizacija pradėjo rengtis prie demonstracijos. Vietinė žydų soc. dem. Organizacija „Bundo“ teipgi sutiko prisidėti prie demonstracijos. Pasklydo visur garsas, kad demonstracija bus 2 vasario (seredoj). Baimės apimti vietiniai turčiai ir caro tarnai pareikalavo kareivių. Ir štai rota kareivių keliauja seredos naktį iš Panevėžio su dviem oficeriais. Raiti urėdininkai, žandarai ir net patsai spraininkas atvyksta į Anykščius. Minia žmonių vaikščioja po miestelį ir laukia demonstracijos. Kunigas—klebonas tą dieną pristavo paprašytas rengės pasakyti pamokslą apie socialistus ir demonstracijas, bet gavęs persergėjimą, kad tam atsitikus su juo pasielgs, kaip su caro tarnu, teip išsigando, kad tik perskaitė prie altoriaus vieną evangeliją. Tą

dieną apsiėjo viskas ramiai, tik po miestą jodinėjo raiti urėdininkai ir vaikščiojo ginkluoti kareiviai. Aficeriai ir kareiviai labai įpyko ant pristavo už jų pašaukimą. Prasiplatusios žinios apie nupiovimą telegrafo dratų ir primušimą pristavo — neteisingos. Apreiškiame visiem, kad laike demonstracijų ar šėip sujudimų, mūsų organizacijos surengtų, mės nelytesim nekaltų žmonių, neplėšim krautuvių ir privatiškų gyvenimų; mės rengiam demonstracijas prieš caro valdžią ir lai laike demonstracijų nesimaišo mums po kojų policija ir šnipai. Mės juos pamokysime! Traškunų klebonas, proklamacijoms išiplatinus, urėdininko įprašytas, ant pamokslė keikė platintotus proklamacijų ir išvadino juos „zydberniais“ ir kitokiais tam panašiais vardais. Ir į Kupiškį 3 vasario atvyko porą žandarų iš Panevėžio, matyt ir ten laukia sujudimų. — Paskutiniame laike buvo išplatintos Proklamacijos „Karė“ (Panevėžio organiz. — 400 egz. Kupiškio organiz. 200, Anykščių organiz. — 200 egz.) 30 sausio buvo išplatintos proklamacijos: „Spauda leista“: Panevėžij ir apygardėj; Kupiškij, Panedėlyj, Alizavoj, Skapiškij, Salamiestyj, Vabalnykuose, Kamajuose, Anykščiuose, Traškunuose, Andrioniškij, Skiemonyse, Kovarske. Iš viso skaitliuje 2400 egz. Atišaukimų „Draugai“ per rankas paleista 200 egz. lietuviškoj kalboj ir 130 lenkiškoj kalboj.

Panevėžio Lietuvių Socijaldemokratų Partijos Organiz.

5 Vasario 1905 m.

Nuo Redakcijos.

Už korespondencijas ir apgarsinimus „Vienybės“ redakcija neatsako.

Politiszkos žinios.

Politiszki sanvaitės nuotikiai.

Rusija. Prisiartinant 1-mai dienai gegužio Maskolijos darbininkai rengiasi tą dieną prigulinčiai atšvesti. Yra rengiama jau nepaprastos demonstracijos, kokias maskolių proletarijatas kasmet tą dieną atlikdavo, bet masyviškas parodymas caro valdžiai savo valios; kalba net apie busimą tą dieną signalą, kurį išgirdę visos tautos Maskolijoje turėsia padaryti abelną sukilimą. Teip tvirtina amerikoniški ir Europos rimtesni laikraščiai, mini apie tą ir maskolių revoliucijoniški ir socijališki organai. Kas galės iš tų prierangų atsitiikti, sunku iš anksto permatyti. Ypač sunku sprėsti apie busenčius dalykus dėlto, kad nėra zinoma, kas šioj valandoj eina prieky plačios darbininkų minios: ar juos veda į kovą su valdžia socijaldemokratai, ar revoliucijonieriai, ar paprastai buržujai—liberalai. Vienas dalykas galima atspėti, butent jog 1-mą Gegužio Maskolijoje laukiama didelių ir baisių dėjų!

Sukilimai kaimiečių vis plačiau ir plačiau skečiasi. Pakraščiais Juodmarių, abiejose pusėse Dono upės—abelnai visose pietinės Maskolijos provincijose, girdisi baisios žinios. Maskoliški laikraščiai praneša apie gemantį terorą po sodžius, dvarus ir miestelius. Nurimus vienam Maskolijos milžinui—miestų proletarijatui, darbininkams,—pabudo kitas—sodiečiai. Praneša iš daugelio provincijonaliskų gilumų, kad ukininkai („muziki“) einą per dvarus, grobią turtus, deginą ponų puikius palocius, o daugelyje vietų net pačius dvarų valdonus surišę ir jų rumuose sudeginę. Kitur dar baisiau išžudę magnatų čielas šeimynas. Vietomis iškilo tiesiog karės, iš vienos pusės kaimiečiai su kirviais, pagaliais ir šakėmis,

iš antros, ponai su šaudyklėmis ir jų dvariškiai apginkluoti revolveriais. Po miestus, pilutes ir kurčiausias kolonijas agitatoriai seja milijonus proklamacijų. Iš jų daugiausiai platinamos šios: „Auksinis užrašas“ ir „Padalinimas žemės“. Provincijų laikraščiai ragina valdžias maldyti maišatis dabar, pakol dar nėra pervėlu. Bet valdžia su kaimiečiais dar nenori vesti karių, nes tikisi juos kaip nors prigauti geru; tikiš dar vest kaimų darbininkus prieš darbininkus miestų, o gal dar mislija ir Mandziurijon daug jų išgabenti.

Lodzėj ketina šioms dienoms padaryti mobilizaciją. Iš tos priezasties daugelio fabriky darbininkai metė darbus ir sustraikavo. Tuomi apreiškia valdžiai protestą prieš emimą į skerdynes žmonių. — Varšavoje nors darbininkai sugrįžo prie darbo, vienok straiųkų dvasia dar nenutilo. Ypač straiųkavusieji dabar keršija tiems, kurie pirmiau neprisivienijo prie jų. 17 kovo vieną užžiu-rėtoji, kurs priešinosi straiųkams, darbininkai užmušė, o vėliau vieną dieną sušaudė iš revolverių kitą darbininką, kurs atsisakė apleisti darbą. Cia ir po visą Lenkiją teipgi kyla ir kaimų žmonės.

Matome, kad kožna diena Maskolijoje atneša su savim vis naujas žymes, reiškiančias prisiartinantį galą nedorai caro valdžiai, ir užtekėjimą aušros visuotinai laisvei.

KARĖ.

Maskolijos su Japonija.

Išstumti maskoliai iš Mukdeno, su baisiomis pragaištimis, atsitraukę į apygardas Tie Pass. Bet neilstas ir kietširdis Oyama nedavė maskoliam nė atsikvėpti. Jis čia padalino savo kariauną į dvi šaki, ir vėl

ėmė siausti iš abiejų pusių begančias Kuropatkinio armijos liekanas. Jis nespaudė iš galo, bet kėsinosi užeit į priešakį ir apsupti priešą gyvu tinklu. Du vyriausieji vadai—Kuropatkin ir Oyama, turėjo tik vieną misiją—vienas norėjo sveikas pabėgti, kitas norėjo be karės paimt priešą į savo rankas. Ir jeigu maskoliai nebutų pabėgę iš Tie Pass, tai beabejonėte būtų atsikartojusi padrebinauti Mukdeno žudynė ir maskolių armija būtų tapusi visai sunaikinta. Kas likę būtų klyvę nelaisvėn. Bet Kuropatkin yra genijališkas vadas: jis iš Tie Pass ištraukė Harbino linkon ir... 20,000 maskolių vėl padavė japonų nelaisvėn. Bet Peterburge jam tų garbingų nuopelnų nepripažino: ten visi jį apšaukė bailium ir net pardaviku maskolių kariumenės. Ir nabagas turėjo su gėdos vainiku užleisti vietą generolui Linevič, kurs nuo pabaigos praėjusios savaitės ir užėmė vyriausią armijos vadovybę. Kuropatkin išvažiavo iš Mandžiurijos į Peterburgą.

Teip tai užsibaigė militariška karjera vieno iš guviausių armijos vadovų, kurs desėtkus tukstančių beveik tyčioms išžudė ir kitus desėtkus tukstančių padavė nelaisvėn, vis tik dairydamos užpakalin, kad būtų kelias tvarkiamėjimui atgal. Linevič užlipė ant Kuropatkinio ranka sutvertų griuvėsių.

Prie caro dvaro dar vis tebesirieja dvi hydros: liberalai reikalauja užbaigti karą, o reakcionieriai ragina ją varyti iki galo. Ir, kaip rodos, caras dar tebėra po paskutiniųjų įtekme. Sneka vienval apie naujas mobilizacijas—nors iš visų kraštų gandas eina, kad žmonės nebesiduose imt į karą; sneka apie naujas paskolas—nors Prancuzijos kapitalistai, tiejie caro geriausi draugai, atsiskakė skolinti. Taigi dabar

caras paskolino 100,000,000 rubl. nuo savųjų kapitalistų ir ketina taisyti laivyną, ketina sutverti naują armiją. Vis tai geri ženklai, nes spanga caro valdžia tuom savo spangumu artina jau galą.

Iš Amerikos.

Augis paskiškios literatūros.

Laikraščis „Publishers' Weekly“ (—Spausdintuvinkų savitini-) pavelgia augimą amerikonišką literatūros perėjusius 1904 metis ir sako, jog per tą perėjimą Amerikoje tapo išleista už vis daugiau naujų raštų beletristikos (—apysakų), kurių skaičius siekia net 1007 tomas, arba 200 daugiau už 1903 m. Kitokios rūšies raštų daug mažiau.—Mat Amerikos raštininkai dauginą tik tai tokias raštas, kuriuos skaito tik dykaduoniai. Apie apšvietimą milijonų darbininkų, rašant populiariskai-mokslingus raštas, jiems nerūpi.

Peabody laimėjo.

Galima tikėtis, kad Colorados valstijoje viešpataus anarchija po senovei, nes žinomas žudikas straikierių, buvęs gubernatorius Peabody, ištrynė naujai išrinktų gubernatorių Adams ir vėl tapo išrinktu jis pats.—Amerikonai visaip išjuokia Maskolijos despotus, o patys saviemsiams despotukams teikia augščiausias vietas. Peabody yra ne menkesnis kraugeris už Pleve, Trepovą ir kitus caro satrapus. Bet tai nėra ko stebėtis. Mat mūsų šalies valdininkus renka ne žmonės, bet kapitalistų šnapsas, cigarai ir doleriai.

Baigus myriš.

14 kovo New Yorke sudegė didelis namas, kur iškepė devyniolika įpatų, o 20 labai pavojingai apdegė. Sudegė daugiausiai vaikai. Iš ko ugnis prasidėjo, nežinia. Faktas tik yra, kad žmonės pabudę iš mie-

go ir matydami, jog liepsnos apsiutė namą, bėgo gelbėtis per teip vadinamas „atsargines kopėčias“. Bet vienur tos geležinės kopėčios buvo įkaitę iki raudonumo ir žmonės nuo jų šoko iš augšto žemyn ir užsimušė; kitur tos kopėčios buvo sugedę ir su žmonėmis drauge nupuolė ant žemės.—Mat turtingiems namų savininkams apie geras įtaisas nerūpi, jie tik plėšia nuo gyventojų brangias randas; o jeigu tų neišmoka, tai vargšus kvartirantus išmeta ant gatvės.

Grįžta baudžiavos laikai.

Vašingtone augščiausias teismas (—sudas) perkratinėjo įdomią bylą, kur yra apskųstas tulas Sam. Clyatt, iš Tifton, Ga., kurs' biednesnius žmones varu priversdavo už skolas sautarnauti. Jo baudžiauninkai daugiausiai buvo negrai. Nors tas niekadėjas Clyatt galima buvo nevilkinamai nubausti už laužymą 13-to priedo prie konstitucijos Sujungtųjų Valstijų, kame aštriai uždraudžia vergiją, tačiau teismas bylą vėl perdavė į Georgia valstijos valdžių rankas. Mat kaltininkas yra turtingas žmogus, kuriam doleriai gali iškalti visokias skylės dėl išlindimo per tiesas. Ir nėra abejonės, kad išlys.—Beto dar iš tų apygardų šįmet panašių bylų buvo apie 50. Tas parodo, kad mes kalbėdami apie buvusias baudžiavas Lietuvoje, galime priurti, kad jas turime ir čia.

Įdomus vagnis.

Neseniai į Sujungtųjų Valstijų izdą prisiuntė kažikoks anonimas \$12,000, prie ko pridėjo paaiškinimą, jog „saužinės graužimas jį verčias sugražinti šiuos pinigus, kuriuos jis atgal keletas metų nuo valdžios pavogęs“. Pasirašo „nusidėjėlis“.—Įstabu, kad nors vienas iš valdininkų prisipažino vagim ir rado savyje saužinę. Beabejonės, vyrukas išėjo iš amerikoniško proto, arba tyčia tik

norėjo pasijuokti iš žmonių pavedančių vilkams savo avinčias.

Ką rašo amerikiečiai apie save.

„Lietuvių Laikraščio“ 6-7 NN. tilpo žinutės iš Amerikos, rašytos tulo p. A. K. Manau, kad tos žinutės lietuviams-amerikiečiams, neskaityantiems minėto laikraščio, bus akyvos,—dažinot, ką apie juos jų santautietis iš užu Atlančio į Europą rašo. O jis rašo apie Amerikos lietuvius nelabai dailiai. Jis išpeikia spaudą ir išpeikia žmones.

Pirmučiausia p. A. K. duoda pylos Amerikoje išeinantiems progresyviškiems liet. laikraščiams. Štai ką jis apie laikraščius sako: „Su koku drąsumu Amerikos lietuviškuose laikraščiuose yra varoma prieš-katalikiška ir prieš-bažnytinė propaganda, mato visi, kuriems pateko į rankas nors vienas numeris „Vienybės Lietuvninkų“ arba „Lietuvos“. p-ui A. K. stojasi ant galvos plaukai netiktai matant „drąsumą“ tų laikraščių, bet ir tą, kad „savo laikraščių drąsumą seka ir Amerikos lietuviai“. Apie tą rašydamas p. A. K. įpuola į tokį pathosą, kad iš šalies žiurint nenorom turi žmogus pamislyt, kaip skaudžiai Amerikos lietuvių „drąsumas“ rašėją skriaudžia; matytis, kad korespondentas rašo vardan tulos lūomos ypatingų reikalų, skūndai pilasi iš-pojo plunksnos ant „drąsumo“ laikraščių ir žmonių, kurie rodos rašėjui grasina atimti kokį gardų nuo gerklės kąsnį,—tik-tik štai jau apžiotą nuryt...

Bet p. A. K. perstato juokingiausių bailunų tipą. Pavyzdin, kam buvo apie tokius jam artimus dalykus dar rašinėti į Europos liet. laikraščius, kad tokių yra gana ir Amerikoje, k. v.: „Zvaigždė“, „Katalikas“, „Saulė“, arba nors ir

„Dirvoje“, kaip istoriškai-chroniškus piešinius galėjęs but patalpinti? Ar gal prisibijojo „drašunų“, kad kaillo neišpilt, ir už tai rašo į laikraščius, kuriuos pačius ir jų korespondentus apsergsti maloninga globa caro cenzūros? Arba, argi ne juokai iš baidymosi „Lietuva“, kuri apie katalikystę arba bažnyčias niekad os aštriai nerašo, dargi net praneša skaitytojam apie persikilnojumus Lietuvos kunigų iš vienos parapijos į kitą; o jeigu jau kada ir lypsteli kunigų darbus, tai tik su aksomo pirštinaitemis?

p. A. K. labai daug kalba apie lietuvių darbininkų (Amerikoje) judėjimą, apie jų ketinimą suorganizuoti socialistų susivienijimą ir nurodo, kas tame judėjime ima dalyvas. Pavyzdin, įvardija Dr. Šliupą ir perstato jį lietuviams europiečiam nelabai gražioje šviesoje. Toliau, su kokiu pasismogėjimu ir gardavimu jis rašo, kad Dr. Šliupas negavęs mandato važiuoti delegatu į tarptautiškąjį darbininkų kongresą, ir su kokiu pavydu ir neapykanta jis primena, kad lietuviai virstą į socialistus; kad liet. socialistai, nors jų esą Amerikoje vos, keli šimtai, vienok jie kontroliuoja keturis geresnius lietuviškus laikraščius. Todėl, girdi „šiokie ar tokie judėjimai tarp socialistų atsiliepia maždaug ir ant mūsų visų“. Tokiu budu „paprastas lietuvis katalikas Amerikoje randasi kėbliame padėjime“. Iš kokios pusės lietuviams pareina toki kėblumai— autorius nepasako, tai jo paslaptis. Jis pasikakina savo mandagia role statistiko, kronikieriaus ir... kandidato į socialistų „mučelninkus“. Kėblumas matyt yra, bet jis teikia pavojų ne lietuviui katalikui, tik, dasiprotėkim jau patįs, jo žemiškam auiuoluisargui. Man rodos, kad aš neapsirikau.

Visa p-o A. K. korespondencija nukreipta į tokią pusę, kur yra išniekinama lietuvių darbininkų judėjimas, jų rašliava ir to judėjimo vadovai. Korespondentas tyčia sėja neapykantą tarpe lietuvių inteligentų iš Europos ir Amerikos. Ir tame tai dalyke jis išlenda su tikrai kėnigiškais budais kovos su sau nemieloms idėjoms ir ypatoms. Ir tame tai apsireiškia užsidavinys „Lietuvių Laikraščio“, kurs p-ą A. K. užkviečia dar ir ant toliau tokių žinių iš Amerikos prisinti. Galvočius.

Iš lietuvišku dirvu Amerikoje

Forest City, Pa. Darbai kaskarts emą blogyn. Nors ir atidengė naujas anglių gislas (vėnis), tai tos labai žemos, nuo 2 iki 3 pėdų. Anglai matydami, jog baigia versti pileorius augštesnės anglies, subruzdodo lotus ir stubas pardavinėt, o svetimžemiai pirkinėt.

Lenkai čia ruošiasi statyti muringą bažnyčią. Jie turi nuo pereito rudens kunigą su jauna gaspadine, kuriuodu išmokino jaunuomenę lošti teatrus; 1 dieną kovo buvo lošimas. Musiškis kun. Kuras tokius darbus laiko už bedieviškus; teip pat bedieviais apšaukė visus svietiškus ir tautiškus darbininkus. Jis sutvėrė lietuvišką „beną“ ir visi be skirtumo tapo priimti; tam tikslui parengė ir balių. Bet paskui sušaukus susirinkimą, Kuras klausinėjo kas priguli prie Sus. L. A., apskelbdamas, kad norintieji prigulėt prie beno, turi butinai pamest Susivienijimą. Kurie atsakė, kad nepames S.L.A., tai tiems kėnigėlis sugražino pinigų. Tačiau daugelis, matydami kunigo intrigas ant S.L.A., nors neprigulėdami prie jo, apleido beną, atsiimdami įmokėtus pinigus. Kalbino ir mane pamest S.L.A. ir prisidėt prie beno. Man užklauius, kas juos

mokina, atsako, kad Vėlšis. Katalikas.

Edwardsville, Pa. Nedėlioį 12 kovo kun. Kudirka iš sakyklos labai barė parapijonus, kad nebadauja, nepasnykauja. Pasnyką jis skaitęs už didžiausią žmogaus pareigą. Ir, sako, tik velnias jums kukzla į ausį sulaužyti tą pareigą, ir jūs mislijat, kad negalėsit dirbti nevalgę. Primiunė Jėzaus Kristaus kantrybę ir jo pasnyką, liepdams imt iš jo paveizlą. Tik beda žmonėms įkalbėt, kad patįs mokintojai-kunigai neima to paveizdo. Bepig skaniai pasivalgius kalbėt apie pasnykus. Toliaus pagarsino negirdėta kolekta; — sumesti pinigai busią pasiųsti „nigeriams ir indijonams“ dėl sušelpimo tikėjime. Daug protingesnių žmonių buvo, kur patyka kalbėjo: esą, butų daug geriau, kad pakolektavotų ant tų varguolių, kurių tėvus, ar vaikus Peterburge ir kituose Maskolijos miestuose caro valdžia išžudė. Apie tai ikšiol mūsų kunigėliai — anė barbt!...

Pradžiamokslis.

Philadelphia, Pa. 5 d. kovo mūsų mieste revoliucionieriai kėlė išleistuves „babuškos“ Breškovskos Casino teatre. Susirinkę buvo didelės minios žmonių, teip jog dėl nepatilpusiųjų teatre reikėjo pasamdyti New Garriek svetainę. Kalbos buvo ir teatre ir svetainėje laikomos visokiuose liežuviuose: maskoliškai, žydiškai, lenkiškai, lietuviškai, itališkai, suomiškai ir angliškai. Lenkiškai kalbėjo Al. Dembskis iš New Yorko, lietuviškai J. Šliupas. „Babuškai“ teip patiko išleistuvės, jog išbučiavo visus kalbėtojus ir apdovanojo gėlėmis, neišskiriant nė protestonų pastoriaus Couwell'io.

12 d. kovo lietuviai laikė savo tautiečių susirinkimą

Washintono svetainėje, kur apsilankė į 300 ypatų, vyrų ir moterių. Programa buvo gėnėtinai maštri. Laukiami buvo teipgi lietuviški kunigai, katalikų kn. Kaulakis, ir protestonų pastorius Drignaitis. — bet nė vienas neapsilankė. Kalbas laikė: K. Velykis, T. Astramskas, L. Šliupienė, d. ras Šliupas, kn. Dembskis. Ypatingai klausytojus sujudino L. Šliupienė, kuriai kalbant nė vyrai nė moters negalėjo susilaikyti nuo ašarų. Edes deklamavo tarp kalbų Marijona ir Ona Paznokaičėntės, Hypatija Šliupitė. Teipgi dainų netruko: dainavo duetą Hypatija Šliupų su Onute Velykių, vyriškas kvartetas (nors tam menkiausiai sekėsi), ir galiaus labai gražiai dainavo dvejatą dainelių lietuvių čionykštis choras. Teip gražų susirinkimą, o su teip gražia tvarka, lietuviai Philadelphia seniai bebuvu turėję. Ir kolekta nemaža išėjo, nes sumesta tapė dėl parėmimo revoliucijos, arba bent dėl nukentėsiančių revoliucijos reikale, \$18.02. Susirinkusieji buvo užganėlinti kaip kalbomis, teip deklamacijomis, o ypatingai dainomis choro lietuvių, kurs bent sykį išlyso aplaukyti ir palinksminuti tautsą susirinkimą.

Visi kalbėtojai stojo už nepriklusnumą Lietuvos nuo susiedų; bet tuomi programa lietuvių Philadelphia nepasibaigia; tarp kitų dalykų jie reikalauja, kad žemė Lietuvoje taptų išdalinta žmonėms—zėmdirbiams, ypatingai dvarai, kurius carai dovanoję yra saviems numylėtiniam — Wittgenšteinams, Naryškinams, Zabolovams, Vasilčikovams ir tt. Toliaus reikalaujama yra — įsteigimas Vilniuje lietuviško universiteto, lyginai kaip kad pradėdamosios ir vidutinės mokslainės (gimnazijos) turi buti grynai lietuviškos. Nėra jau ką šnekėti apie valnybę

žodžio susirinkimuose ir spaudoje; reikalaujama teipgi valnybės visokių tikėjimų, lyginai kaip ir netikėjimų; reikalaujama valnybės draugysčių ir šutvių. Nemenkiausis reikalavimas tai — seimas Vilniuje atstovų visų luomų ir visų tautų gyvenančių Lietuvoje. Susirinkusieji tokius reikalavimus pagyre netik plovimu rankų, bet ir šauksmais: tegyvuoj laisva Lietuva!

J. Sliupas.

East St. Louis, Ill. Vasario 16. 1 valandą nakties, atėjo į karčiamą lietuvių, Juozo Sarcėkos, du murinai: V. McDonald — labai drutas vyras, panašus į indijoną, ir todėl visų vadinamas indijonu — ir T. Lewis, jo draugas, kurie pradėjo tea susirinkusius lietuvius užkabinėt, ir vienam užvežė per žandą. Sarcėka pradėjo indijoną drausti, kad nekeltų peštynių. Bet indijonas ant to visai nepaisė ir pasakė, kad jis ir jam galys išmušti kailį, jeigu tas reikalaujas. Todėl Sarcėka išėjęs iš už baro, norėjo indijoną išvaryt laukan, bet indijonas pasigriebęs nuo stalo bolę ėmė mėtyt į Sarcėką. Tam graibanties už revolverio, jau indijonas turėjo revolverį gatavą ir prasidėjo šaudynės. Tą matydami, S. brolio vaikas Jonas ir S. pati šoko gelbėt, bet ir tuosius pasveikino revolverio šuvis indijono draugas. Karčiamoje buvusieji lietuviai ir vienas anglas, išbėgo laukan. Sarcėka pavojingai pašautas į krutinę ir koją, priegto dar indijonas permušė jam galvą su bolę, Jonai Sarcėkai peršovė koją, ir Juozo Sarcėkos pačiai ranką ir koją. Tapo pašautas ir indijonas, bet nepavojingai, nes su savo draugu atlikę biauų darbą, pabėgo; juos neužilgo pagavo policija. Sarcėkus nugabeno į St. Mary's ligonbutį, kur Juozas Sarcėka tuojuo pasimirė; jo pati

ir Jonas Sarcėka sužeisti nepavojingai.

Velionis Juozas Sarcėka buvo regis per 30 metų senumo, paėjo iš Kauno rėdybos, Raseinių pavieto, Jurbarko parapijos, Smukėdų kaimo. Jis buvo katalikas, bet ne toks aklas fanatikas kaip kiti šio miesto lietuviai, nes J. J. Razokui užmanius suorganizuoti S. L. A. kuopą, S. Daukanto dr-stę, ir Jauną Lietuvių politiską klubą, jis buvo pirmutinis pritarėjas; todėl ir jį per tą laiką fanatikai buvo ap krikščiję „šluptarniu“. Rods velionis ne ką buvo apsipazindęs su tautiskais reikalais, bet tolynlinkui būtų galima buvę jį patraukti į tautiečių pusę, kadangi geriems užmanymams nesipriešino, bet stengėsi su jais apsipazinti. — Nežine dabar, J. M. Sarcėkai numirus, o J. J. Razokui kitur persikėlus, ar kas dėl tautiskų reikalų darbuosis, ar ne? Gal ir suvertotoji S. L. A. kp. pakriks.

Velionio lavonas tapo palaidotas nedėlioje, 19 d. vasario. Laidojimo apeigas atliko kun. B. Šlamas. Ant laidotuvių susirinko žmonių labai daug. Velionis tik pirm 3-jų sanvaidžių buvo apsivedęs, apie kurias vestuves St. Louis'o angliškas dienraštis, „Republic“, aprašydamas, perstatė J. M. Sarcėką kaip „Lithuanian King“, (lietuviškas karalius). Tas vietinius lietuvius labai užkiršino, ir pradėjo visi rugoti ant Sarcėkos už apsigarsinimą savę lietuvių karaliumi. Bet velionis teisinosi, kad visai ne jo kaltė už perstatymą jo karaliumi, tai padaręs laikraščio korespondentas, ir žadėjo į minėtą redakciją atsišaukti, kad pataisytų tą klaidą. Tuom tarpu indijonas ėmė žmogui ir patrumpino laiką karaliavimo. — Na tai ne vien „Republic“, bet ir visi St. Louis'o angliški laikraščiai pranešė, kad tapęs nužudytas lietuvių karalius.

Laumės Vaikas.

Herrin, Ill. Čia susitvėrė lietuvių socialistų kuopelė, pakol dar tik iš 5-ių sąnarių, ir nutarė prisidėti prie Lietuvių Socialistų Partijos Amerikoje. Vardus sąnarių, 75c. duoklės už kovo mėnesį ir \$3,00 partijos reikalams aukų, pasiuntėm į Centr. Komitetą. — Yra viltis, kad kuopa greitai augs skaitliuje, nes dirva socializmo agitacijai yra čia gana derli, tik reikės pasidaruoti.

Vietiniai lietuviai labai prijaučia iškilusiam bruzdėjimui Maskolijos darbininkų, kurie nebegalėdami toliau kentėti baisių išnaudojimų pradėjo griauti visą netikusią caro valdžią, smerkti visus įsigalėjusius kapitalistus, ir nori įvesti tvarką geresnę, įsteigti valdžią pačių žmonių — socialdemokratišką respubliką. Tada mat ir Lietuva, mūsų tėvynė, taps laisva. Taigi keletas lietuvių, susirinkę ties grįčia J. Pečiukaičio, užmanius J. Raulinaičiui sudėję \$9.50 aukų šelpimui kankinių už laisvę. Paskui dar buvo parinkta per stubas. Viso susidarė \$13.75, iš kurių nutraukiant 12c. persiuntimo kaštų, pasiunčiame \$13.63 į „V. L.“ redakciją (Vardai kitų vietoj. R.). Visiems aukautojams išreiškiame pagarbę.

Rinkėjai aukų { M. Ročkus
J. Kasperckas.

Westville, Ill. Matydami kaip kitų kaimelių lietuviai simpatizuoja revoliucijai ir neša savo šapelius ant to švento aukuro, mes, vietiniai lietuviai, po išmokėsčio dienos sudėjom \$4.00 šelpimui nukentėjusių darbininkų aukų, kurias ir prisiunčiame į „V. L.“ redakciją. (Vardai aukavusių kitų vietoj. R.). *V.S.K.*

Gardensville (P. O. Baltimore, Md.) Kaip smagu ir malonu matyt, kad lietuviai dar tebeturi troškimą liuosybės, — bruzda, agituoja už savo tautos politiskus reikalus

ir renka revoliucijos reikalams aukas. Ir mes, vietiniai sudėjome tam tikslui \$4.00, kuriuos prisiųsdami į „V. L.“ redakciją, meldžiame tas aukas pridėti prie abelno fondo. (Vardai aukautojų kitų vietoj. R.)
Kazys Adomaitis.

So. Boston, Mass. Vietinė 43 kuopa S. L. A. (Dr-ė šv. Kazimiero) savo pusmetiniame susirinkime nutarė atsišaukti per mūsų organą „V. L.“ į visas kuopas ir dr-es prigulinti priė S. L. A., su šiuo įnešimu, kad laike seimų ir siuntimų delegatų nebutų siunčiami delegatais tie, kurie priklausydami į vieną kuopą, imano kitos mandata. Tokie delegatai dažniausiai buva kas vieni metai. Ir jeigu tokio delegato neišrenka savo kuopa, tai jis išispriaudžia į kitas, tolimesnes arba ir draugystes. Tokiu budu daug neparankumo daro seimui ir podraug visam Susivienijimui. Musų kuopa, šv. Kaz. dr-ė, įneša, kad delegatai būtų renkami tik tai iš kuopų, prie kurių jie priguli.

Sekr. M. Mockapetris.

Du Bois Pa. Čia miestas neperdidelis ir gali but mažai kam tėra žinomas, ypač kad laikraščiuose apie šią vietą retai kas terašo, Lietuvių yra apie 1000. Dirba jie daugiausiai anglių kasyklėse ir uždirba gerai. Turi čia jie savo bažnyčią ir kunigą A. Šimkevychių — pusiau-lietuvį, pusiau-lenką. Teipgi turi dvi pašelpines draugystes su „šventųjų“ vardais, kurių konstitucijos varu spiria sąnarius eiti prie išpažinties. Draugysčių vardai: Saldžiausios Širdies Jėzaus (gyvuoja nuo 16 metų) ir šv. Jurgio (dar 4-ti metai). Yra teipgi Lietuviškas Nepri gulmingas Kliubas (tik pernai įkurtas). Yra desėtkas lietuvių vertelgų — daugiausiai jie laiko krautuves valgomų daiktų. Verčiasi neblogiausiai.

Tas tik negerai, kad jie nepripažįsta esą lietuviais, bet lenkais. Visumeniškuose reikaluose atsižymi tuom, kad riejas už parapijos reikalus. Apisėjimuose galima rasti daug ko nepagirtino. Pavyzdin, kad ir prasivardžjavimus „japčikais“, „kalakutais“, „suvalkiotais“. Tautiško sutikimo, meilės, vienybės nesimato. Girtuokliavimai, peštynės, provos ir tšimaisi po sudus užima pirmą vietą. Daug buna tokių dienų, kad lietuviai atneša „skvajeriams“ po šimtus dolerių.

Tautiško susipratimo nėra ką ne jieškot. Nebuvo dar nė žodelio girdėta apie tautos reikalus, apie aukas. Laikraščių ir knygų beveik neskaito, išimant „Saulę“.

Žinoma, negalima teip jau nupeikti čianyškėčių liet., nes teisybę pasakant, nėra kam jų budinti. Juk žinoma yra su kokioms nuomonėms lietuviai atkeliauna iš savo tėvynės. Butų gerai, kad čia atsilankytų kas iš sumanesnių vientaučių, k. t. p. Rutkus ar koks kitas keliauninkas. Maž ir galima būtų kiek—nors pajudinti čianyškėčių vientaučių užmigusi dvase. O jau kartą pakrutinti, lyg negyva mašina, gal ir mes įstengtume nebesustoti judėję *Nesenei Pribuvęs.*

Clinton, Ind. Nors čia lietuvių tėra tik 9 šeimos, vienok iš jų tarpo radosi keletas gerai manančių vaikinių, kurie sudėjo rėmimui revoliucijos \$4,00, kuriuos ir pasiunčiam į „V.L.“ redakciją. (Vardai kitoj vietoj. R.)
F. Gudišaukas.

Collinsville, Ill. Čia lietuviai tautiškame ir darbininkishkame susipratime labai silpni; nėra kam juos budinti, pakelti. Visas jų užsiėmimas laisvose valandose, tai kazyros, ar stumdymas bolių karčiamose. Vienok pradėjus mums, ke-

lioms ypatoms, šiek—tiek darbuotis, pasirodė, kad dirva gera; pakalbinus vieną—kitą, pasisekė sutverti socialistų kuopelę, nors mažą — tik iš 9 sąnarių. Visi nutarėm prisidėti prie L.S.P.A. ir partijos organu palikti „Vienybę L.“, kol neįsteigsime savo. — Surinkau nuo kelių tautiečių aukų reikalams revoliucijos Rusijoje, \$1,95 ir siunčiu į „V. L.“ redakciją.

Butų malonu, kad ir visų mūsų miestelio lietuviai sukrustų aukauti. *V. J. R.*

Susivienijimo L. A. reikalai.

Naujai prisiraszė prie Susivienijimo Liet. Am.

Plymouth, Pa. 37 k. dr. Vytauto

Petras Pajaujis
Rožė Pajaujienė
Jonas Radzevyčia
Agota Radzevyčienė

T. Astramskas.

S. L. A. sekretorius

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“.

Nauji sąnariai.

Shenandoah, Pa.

Kaz. Banionis
Jon. Rutkauckas
Kaz. Ragutskas
Jon. Vosylis
And. Jurevyčius
Jon. Jankauckas
Mik. Glaveckas
Jon. Petrikas
Ant. Grimas
Kaz. Kaziulis
Jon. Spudys
Juoz. Kurauckas
Newark, N. J.
Zigmunta Zitkauckaite
Springfield, Ill.
Liud. Kasparas
T.M.D. Sekr. *A. Ramanaukas.*

Trupucziai.

Dabar bus daugiau kankių, negu buvo, nes dabartinis brudėsis Lietuvoje gana skaudus, ir ne vienas mūsų brolis nukęs nuo maskoliško despotizmo. Daug apie budą rinkimo aukų nerašinėkim, bet

daugiau dėkim aukų? Broliukai, seselės! dabar pasirodykim tėvynei darbais, ne saldžiais žodeliais! Su žodeliais nepašelpime tėvynės. Daug brolių žus kovoje už laisvę. Liks daug našlaičių ir našlių, be pastogės, be duonos kąsnio. Mes turime padėti nors pinigais. Taigi, broleliai ir sesaitės, dėkime dabar daugiau, ne pentukais, ne dešimtukais, bet nors pusdoleriais, doleriais!

Brooklynio lietuvių nutarymas geras, bet tame gali būti kliūtis (?) — rinkimas tokio komiteto per ilgai gali tęstis. Arčiausias kelias yra tas: tegu dabartinis „Kankinių Komitetas“ šelpia nukentėjusius Lietuvoje, ir bus gerai.

V. Tarantas užmeta kaltę kun. Kaupui už išdergimą lietuvių (laikr. „Charities“). Nereikia ant jo rustauti nes nežinojo, ką daras. Jei Kaupo raštas subiaurino lietuvius, tai Šliupo veikalas nuvalys... Nereikia dejuoti, nė pykti ant Kaupo — jis išpildė kunigų dalyką. *K. Mikolainis.*

Mieli lietuviai ir lietuvaitės! Skaitėte jau laikraščiuose ir girdėjote vargšų darbininkų sujudimą po baisaus „meškino“ letena visoje Rusijoje ir Lietuvoje. Taigi tuos brolius, kurie pašvenčia savo gyvastį už visų laisvę, šelpkime, paduokime pagelbą, kiek galint, didesnėms pinigiskoms aukoms, — nes kitu kuo mes, amerikiečiai, negalime. Dėlto ant visų susirinkimų ir prie kiekvienos progos rinkime aukas, ragykime kitus rinkti ir aukauti ir patįs aukaukim, kada kiek išgalim. Aukauti privalo visos mūsų draugystės, visos partijos ir pavienės ypatos nes tas dalykas visiem yra reikalingas, naudingas ir šventas!

Aš aukauju \$1,00 ir pasiunčiu į „V. L.“ red. Teipo gi perstatau į Centralinį Komitetą: viršinininku V. Ambroze

vyčia iš Newark, N. J., raštininku dr. J. Šliupą, izdininku K. Brazį iš Plymouth, Pa.

Ant. M. Makaukas.

Kritika rasztu.

Viktutė. Novelė. Satrijos Raganos (Tasa.)

Tas pat ir su šviesa. Kaip teisybė teip ir šviesa visiškai ne krikščionystėje. Tiesa, pačioje pradžioje krikščionystė buvo šviesiu apsišėkimu ant žemės. Tuometinėje Romos viešpatystėje ponai—dauggaliai ištvirkę ir paskendę turtuose gyveno smaguriaudami, žmonėsi darbininkai kentė vargą ir nužeminimą, dirbdami dėl didžturių. Krikščionystė užtarė nuskriaustus, garsindama, kad visi žmonės: ir turtingi ir neturtėliai, vergai ir karaliai yra broliai vieno Dievo vaikai ir pertai yra lygūs. Dėlei to kelis pirmus šimtmečius krikščionystę išpažino vieni tiktai neturtėliai. Garsinama lygybę ir brolystę, krikščionystė parodė nuskriaustiems šviesos ir vilties žiburėlį ir įnešė į ištvirkusią senovės draugiją gaivinancią sriovę. Tai jos užpelnas. Bet krikščionystė vedė žmoniją pirmyn tiktai tol, kol sugriovusi stabmeldystę pati užėmė anos vietą. Tapusi viešpataujančiu tikėjimu, krikščionystė tuojaus persimainė. Tikėjimas kuris pirm to gynė reikalus prispaustųjų, kuris garsino žmonių lygybę ir brolystę, ilgainiu išsigimė į tikėjimą naudingą tik kunigijai, karaliams, didžturiams ir kitiems žmonių prispaudejams. Ilgainiu krikščionių kunigai padarė atskirą, tvirtą kunigų luomą, kuri neteisingai pasisavinusi bažnyčios šv.) vardą ir

*) Pradžioje visi krikščionys rinkdavosi drauge, idant išvien skaityti raštą šv., giedoti šventas giesmes ir priimti šv. sakramentą, ir toki susirinkimai bažnyčia vadinosi, o visi toki susirinkimai drauge paimti vadinosi krikščioniška bažnyčia. Tokiu budu pradžioje bažnyčia buvo tai susirinkimas visų krikščionių.

neteisingai savo reikalus bažnyčios reikalais vadindama, rupinosi labiausiai apie garbę, gerovę ir didybę savo luomos, arba kaip jie neteisingai sako — bažnyčios. O kadangi geriausiai ir naudingiausiai pasirodė ginti reikalus ne nuvergto liandis, bet šio svieto galiunų, per tai krikščionių kunigija, sekidama pėdomis stabmeldžių kunigijos, paliko šalyje Kristaus mokslo dvasią ir vardan bažnyčios reikalų, kuriuos jie nuo to laiko visuomet stato augščiau Kristaus mokslo, padavė ranką svieto galiunams. Pati krikščionystės galva, popiežius, nors skaitėsi vietininku Kristaus, visą savo amžių neturė pragyvenusio, ilgaimu tapo karalium, puikėniu už kitus karalius, nes ap art paprastos kardiškos valdžios priklausačioje jam Romoje ir Romos karalystėje, jisai kaipo Kristaus įpėlinis skaitė save augštesniu už paprastus karalius, kurie privale jojo klausyti. Ir tiesa, viduriniuose amžiuose buvo tokis laikas, kuomet svietiški karaliai klausė popiežių ir pildė jų valią. Kas nors gali pamislinti, kad tuomet, kada teip galinga buvo katalikiška kunigija, ant svieto buvo šviesiausi ir laimingiausi laikai. Ne! Tuomet viešpatavo didžiausia tamsybė ir persekiojimai. Turėdami didelę įtekę popiežiai sukurstė begalines kares vardan Kristaus. Pagal jų pakurstymus, Europos katalikai pulkaisėjo į Aziją mėsiti magometonus, — ir tos žmonių skerdynės vadinosi „kryžiaus karėmis“, kurios tęsėsi kelis šimtmečius ir prazudė kelis milijonus žmonių. Teippat pagal popiežių pakurstymus Europos katalikai išpjovė visą lietuvišką Prūsų tautą ir per kelis šimtmečius kankino Lietuvą ir Žemaitiją už tai kad lietuviai nebuvo katalikai, o popiežius davė visų griekų atleidyti tiems, kurie eis pjauti Prūsus ir Lietuvius.

Pačią Europą kunigija pripildė laužais ir kalėjimais, idant gyvus deginti ir kankinti žmonis, kurie garsino nuomones kunigams netinkamas arba kuriuos per savo tamsumą, per velnio apšėstus laikė. Tam tikslui 13 šimtmečiuje po Kristaus gimimui popiežius įvedė teip vadinamą „šventą inkviziciją“, kuri vartojo teip baisius kankinimo įrankius, jog tik pamislinus apie juos baisu pasidaro. Štai trumpas aprašymas kelių kankinimo įrankių. Pirmučiausia vartojo teip vadinamą „šriubą“: nykštį prišriubuodavo teip smarkiai, kad iš jo kraujas bėgo. Jeigu šitai nepagelbėdavo, jeigu kaltinamas nepripažindavo, jog turi reikalus su velniu, tad ėmė „kojos šriubą“ arba „ispanišką batą“: koją dėjo tarpe dviejų pjuklų ir šriubais spausdavo juos teip smarkiai, jog kaulai palikdavo nupjauti ir iš jų tekėjo smegenys. Idant da labiaus padidinti sopėjimą, budelis karts nuo karto suduodavo per šriubą geležiniu plaktuku. Jeigu ir šitai negelbėjo, tad vartojo teip vadinamą „ištesimą“ arba „pakėlimą“: Kankinamojo rankas surišdavo, užpakalyje ir priršlavo prie virvės. Kunas arba kabojo ant oro, arba buvo guldomas ant kopėčių, į kurių stipinus buvo įkaltos aštrios medinės vinys. Jeigu ir tuomet nepripažindavo, tai permetę virvę per balkį, traukdavo į viršų, priršę pirm to sunkumus prie kojos arba prie vieno tik didžiojo kojos piršto. Teip pakeltą palikdavo kaboti, kolaik visi rarių ryšiai nesutrukdavo, nuo ko sopėjimai buvo neišpasakomi, o čion da budelis karts nuo karto plakė rykštėmis. Jeigu ir šitai negelbėjo, tuomet traukdami už virvės skeldavo iki lubų ir staiga paleisdavo žemyn. Nuo prirštų sunkumų kunas smarkiai žemyn puldavo, bet nepasiekus žemės, vėl staiga virvę patraukdavo. Atsitikdavo kad

nuo to visiškai nutrukdavo rankos ar koja, prie kučios buvo priršti sunkumai. Jeigu ir šitai negelbėjo, tad vartojo teip vadinamą „medinę kumelę“: kankinamąjį sodino ant aštrios lentos tarsi ant arklio, o prie kojų kabino kas kart vis didesnius sunkumus, nuo ko aštrusis lentos kraštas pjovė palengva sėdinčio kuną. Buvo da įrankis vadinamas „krieliais“ — tai geležinis žiedas su aštriomis vinimis viduryje, kurį uždedavo ant kaklo teip, kad vinyš vos tik palytėdavo kaklą, bet prie to kankinamojo kojas spingino ant degančių anglių. Nuo skausmo kankinamas blaškėsi ir badė sau kaklą į vinis. Visų kankinimo būdų buvo išskaityti negalima, paminėsimė čion tik tai da kelis. Kartais budelis pildavo ant nuogo kuno karštą aliejų ar lašindavo degančią sierą ir smalą, arba laikydavo po padais ar kitomis kuno dalimis žibančias žvakės. Kitur vėl kalė po nagais vinis; kitur plakė diržais, į kurių galus įsiutos buvo švino buožės arba vašiai nuo ko mėsos šmotais nukrisdavo. Kitur vėl neduodavo miegoti, vaikydami be paliovos pakolaik puldavo apmirę. Kitur duodavo valgyti sausius surius daiktus, o gerti neduodavo, nuo ko kančios buvo neapsakomos ir tt. Viską tą darė dėlto, idant kaltinamas ar kaltinamoji prisi pažintų, kad yra su velniu susinesęs, o ypačiai kad savo draugus išduotų, nes teisdariai laikė sau už garbę nukankinti juo daugiau žmonių. Prisi pažinusių gyvus sudegindavo ant laužo. Tankiai prie šitų kuniškų kentejimų pridėdavo da ir doriškus, kuriuos vartoja da ir šiandienykščiai svietiški jų pasekėjai. Laikė kankinimo tyčia skaitė melagingus protokolus, buk tas ir tas, ta arba ta iš kankinamųjų giminių ar pažįstamų jau prisi pažino ir kad jis ar ji tiktai berei-

kalo save kankinti duoda, nes anų kaltė jau žinoma. Atsitikdavo kad bijodama kankinimų auka ir mislindama kad anie vis vien jau prazuvę, pripažindavo tą ką norėjo budeliai, ir anuos teipogi kankinimai laukė.

(Užbaiga bus.)

Nauji rasztai.

J. Sapalius... Priedelis prie lietuviško klausimo. Chicago, Ill. 1925. Pustl. 38. Prikė 10 c.

Cia yra išreikštos mislįs lietuviškojo patrijoto-demokrato, koku būdu galima atgaivinti „lietuviškoji Lietuva“, kurioje visi kitataučiai turės tapti „gryniais“ lietuviais: vokiečiai, lenkai, pagaliaus net ir žydai... išmokdami lietuviškai kalbėti ir pamylėdami tą šalį. Autorius pamiršta, kad ir dabar jau veik visi Lietuvos svetimieji gaivalai moka lietuviškai kalbėti, o kurie dar nemoka, tai perka gramatikas ir mokinasi, ir myli Lietuvą neblogiau už lietuvius, kaipo šalį, kuri juos maitina. Argi nuo to skaisčiau saulė žiba Lietuvoje? Argi Lietuvos politišką ir ekonomišką nukurdymas nyksta nuo to? Šovinizmas ir naujokinis tautietiškas fanatizmas liejasi iš po autoriaus plunksnos labai gausiai. Jis sako: „Lenkai neturi kaipo Lietuvos prieteliai figuruoti, bet kaipo aršiausi neprieteliai“ (psl. 31). Lenkus bajorus jis strimagalviais veja iš Lietuvos, o nenorinčius išėiti, liepia persikrikštyti į lietuviškus bajorus. Lyginai, kaip atgal desėtkas metų Maskolijos valdžia darė, guidama iš miestų žydus ir palikdama tiktai pervirtusius į pravoslavus... Bet lietuviški bajorai, tai autoriaus sąmonėj yra pati opioji vietelė. Skaitome jo maksimā: „Mēs neturime tuomi tarpu jokio intereso ir neketiname judinti klausimą, kursai

nesmagus yra dėl Lietuvos bajorų" (p. 36). Jie yra tautos ramsčiai ir vieninteliai jos pamatai, sulyg supratimo p. Sapaliaus. Lenkų bajorai tai tik tai rūpinas apie pilvą ir daugiau nieko (lyg kad jau lietuviai bajorai pilvą būtų permainę ant kokių augštesnių idealų).

Išbaręs sulenkėjusius bajorus ir turbūt, paabejojęs apie gerą įspūdį ant jų iš savo pamokinimų, autorius ant galo patetiškai sušunka, atsikreipęs į visuomenę, su nusiskundimu: — „Argi bajorai nesu-

pras reikalų naujo laiko ir naujos dvasios, atsiradusios lietuvių tautoje? Argi gislose ainių ne vieno iš tų bajorų, kurie dar gilioje senovėje buvo stiprus Lietuvos apginejai, neatiras lašelis senlietuviško kraujo?" (Veltu, veltu, p. Sapaliau! Turtingieji bajorai šiandien neturi laiko analizuoti sava kraujo mišinį, nes yra užimti analizavimais... žmogaus darbininko spėkų ir užsi-

ima tik kuodidesniu jų išnaudojimu savo pelnui!) „Argi jų širdyse neužsidegs meilė dėl lietuvių, vargintos per tiek šimtų metų, o dabar keliančios iš letargiško miego? Lauksime!"—Laukite. „Lietuviystė" arba Lietuvos žemoji liaudė buvo varginta ne per ką kitą, kaip tik per bajoriją,—vistiek ar ji lietuviška ar kokia kita buvo. O kas šiandien keliasi iš to „letargiško miego?" Ne lietuviystė, bet žmonės. Ir žmonės ne „laukia" kelianties savo alintojų, tik stengiasi juos užmigdyti teip, kad jie jau nebepabustų amžinai... Tada bus „lietuviškas" (— lietuvių darbininkų ir jų tautos) klausimas išrištas.

Atsakymai.

p. Šliuhtarniui. Gali būti, kad tas žmogelis sumelavo. Bet tai reikėtų atitaisyti tame laikraštyje, kurio skaitytojus jis norėjo sužadinti. Jo kenkimai

naudingoms organizacijoms yra peiktini ir mes tame su Tamista sutinkame. Bet „kas kasa kitam duobę, tas pats į ją įpuola". Palikite tą žmogelį „pkajuje". Tesidarbuoja jis mamonai ant naudos. Jūs darbuokitės savo keliu.

p. Soc. Vaikui. Apie tą jau daug buvo rašyta ir tas klausimas per balsavimus jau užbaigtas. Jeigu dar iki šiol nepasirodo jo gerų vaisių, tai reikia pasiteirauti nuo tų ypatų, kurioms tas dalykas pavestas spildyti.

p. J. W. Good.... „Kaip įbaugintas caras" gražiname, Tamistai reikalaujant, atgal. Pats straipsnelis yra neblogas, bet į laikraštį per ilgą. Vertimas gana sunkokas. Bandykite pastudijuoti Kriaušaičio lietuvišką gramatiką, ir nelaukite lavinosis. Su laiku galėsite mūsų literaturai atnešti naudą.

p. J. M. Grasinimai „S." reikaluose „S. B." yra tušti. Atmokėkite likusiems ir duokite jam valią purkštauti. Polemikos nereikalingos.

Aukos susėlpimui kankinių už laisvę.

Herrin, Ill.	
Mikas Morkevicius	1.00
Jonas Kasperakis	1.00
Jonas Raulinaitis	1.00
Motiejus Ročkus	1.00
Vincas Slikas	50
Jonas Surblis	1.00
Jurgis Pečiukaitis	50
Juozas Tamošiūnas	50
Juozas Bendoraitis	1.00
Juozas Pečiukaitis	50
Kajetonas Kizlaitis	1.00
Vincas Zorekis	50
Franas Martinkevyčia	50
Augustas Rutkauckas	05
Juozas Siderevyčia	10
Jurgis Baltrušaitis	25
Jonas Grikis	25
Jurgis Pečiukaitis	15
Juozas Kazakevyčia	50
Juozas Anzelis	50
Adomas Jurkevycia	10
Jonas Zorekis	15
Juozas Marcinkevycia	25
Jonas Benaitis	10
Magdalena Benaitienė	10
Jeronimas Jankauckas	25

Jonas Puziauckas 1.00
Išimant 12c. persiunt. lieka \$13.63
Philadelphia, Pa. sąn. social. kuopos:
J. Juciukonis 50
M. Miliuockas 50
A. Juška 1.00
Leonas Dauginis 1.00
Lietuvių susirinkime 12 kovo 18.02
Viso 21.02

Westville, Ill.
Mot. Kalvaitis 1.10
Jurgis Veiveris 1.15
Jonas Dailida 1.00
Frasas Dailida 25
Juozas Sniečka 05
Uršulė Blažaitienė 10
Marė Kreivėnienė 10
Baltrius Blažaitis 25

Viso \$4.00
Chicago, Ill. Jaunų Am.
Lietuvių Kliubas \$4.11
F. Mikolainis, Thorp, Wis. 1.00
Collinsville, Ill. lietuvių 1.95
Clinton, Ind.:
J. Skinderis 1.00
E. Jonuša 1.00
J. Mišianas 1.00
J. Moskus 25
Pr. Gudisauckas 75
Buvo \$102.21

Viso \$151.92

Farmos!

Farmos! Lietuviai, kurie turite kiek kapitalo ir norite pirkti savas farmas čia pat New York'o steite, kur žemė gera, išdirbta ir su budinkais, yra dabar mano rankose ir norėčiau kad tik lietuviams papultų; jau čia keli lietuvių turi savo farmas; prėkė pigi ir duodasi ant išmokėjimo. Čia gspadoriai pelno su apvyniais, pienu, sviestu, kiaušiniams ir t.t. Katrie norite dasizinti apie prėkė ir didumą farinų, tai prašau rašyti pas mane lietuviškai, lenkiškai, ruskai, angliškai arba latviškai, o gausite atsakymą. Prašau įdėti uz 2 c. marķę dėl atsakymo.
Geo Kleck, Poolville, N. Y.

GRAMATIKA angliškos kalbos

didelio asmainio, 174 puslapiai, apdaryta. PREKĖ su prisiantimu \$1.25. Pinigus prisiųsti yra pigiausiai per „Money Order". Adresas:

P. Mikolainis.
P. O. box 15, Branch D.,
New York City.

Pajieszkau merginu ir vaikinų.

Matydamas kitų tautų jaunuomenę ir jų būdą, kokiu jie sueina į pažintį, toliaus, kaip jie sutinka ir į stoną moterystės. As pasiryžau pasidarbuot dėl lietuviškos jaunuomenės ir uždėjau agenturą. As turiu tukstančius laišku, nuo merginų ir vaikinų, jaunų ir suaugusių, turtingų ir neturtingų; katalikų ir laisvų, liuteronų ir lenkų su užprasymais adresų merginų ir vaikinų. Taigi, jeigu kur randasi ypata norinti gauti adresą merginos ar vaikinė ir norėtų pamylėti kokią ypata, parašyk man laiską, o aš pagal savo išgalę viską išpildysiu. Adresuokit:

C. G. Agent,
Sta. W. box 14 Brooklyn, N. Y.

Ar nori matyti karia!

Jei nori matyti Ruso Japonu karę, tai prisiusk \$100, o aplakysi 2 puikius abrozus; muši po Liao Yang ir užėmimas Porth Arthuro.

Adresuokit teip:
J. F. Rack,

Bx 110, Port Washington, Wis.

Daktaras provos,

JULIAN CZUPKA,

Adwokatas ir Notary Public.

Ofisas: 3 N. Main st. Wilkes-Barre, Pa., kas diena.

34 Lackavana Ave. Scranton, Pa. Panedėleis ir Ketvergais nuo 6 iki 8 vakarais.

Užsiimu provomis Wilkes-Barre ir Scrantuose ir teipgi pas skvairas palidijimus (doviernastis) iš rupina Rosijoje ir Lietuvoje.

STUBOS ANT PARDAVIMO:

DUBELTAVA STUBA ANT Willow st.
DVI DUBELTAVOS STUBOS ANT Real Road st.,
(priešai Nr 12 Bredhes).

PIGIAI ANT PARDAVIMO IR LENGVI ISLYGI.

Jeigu nori pirkti arba pamatyti, kreipkitės pas:

D. L. J. Crewelling,

ATT. AT LOW.

SPRY BLOCK. PLYMOUTH PA.

Lietuviu tauta

• senoveje ir sziadien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

ANTRAS TOMAS.

(Tęsa.)

pagal maršalko Berlevino projektą, ant pirmutinių gilitų, pradėjusių keltis per Ošą ir nustumė keletą jų į upę. Bet užpultieji atsikvotėję apuko kryževius aplinkui ir visus, apart 10, išpjovė. Tarp pražuvusiųjų buvo du maršalkai: Dieterich v. Bernheim ir Berlevin, ano vietininkas. Toks pat likimas teko ir pulkui iš Toruniaus, atėjusiam pirmutiniams į pagelbą.

Bullė Innocento IV, 1 d. vasario 1245 m., liepia Gvizno archievskupui persergėti Šventapelkį ir jo talkius, Lietuvius ir Prusus, bėgyje 15 dienų, idant pasiliautų vajoje prieš Vokiečių zokoną, kiteip—kad iškeiktų, o tad—jeigu toliaus kariaus, kad šauktųsi svietiškos pagelbos.

Jau kunigaikštis Šventapelkis mislyjo, kad savo sunų išgelbės iš nelaisvės ir apims Kelmę. Tačiau Kelmę gynė smagiai moters, apsišarvavusios į vyrų šarvus; tad jis norėjo nors per papirktus miesčionis sunų išgelbėti, bet komtuos sargumo dėlei liepė jį pervežti iš Kelmės į Žartovičė. Apsigavęs Šventapelkis vėl naikino Kelmę žemę, kurioj niek neblikus jis persikėlė su talkininkais į Kujavus, kur teip-gi viskas kardu ir ugnia tapė išnaikinta. Potam saderininkai persiskyrę grįžo namon. Ant Šventapelkio, besikeliant jam per Vyslą, netoli nuo Kelmės, netikėtai užpuolė kryževiai, dalį jo kariumenės iškirto, o dalį nustumė į Vyslą prigrindė. Pats Šventapelkis vos tik išstruko ant pergo su keletu draugų.

Tuomi tarpu (1244-1252 m.) į didmistrij kryževių zokono tapė išrinktas grovas Henrikis v. Hohenlohė, ciesoriaus gimnaitis, o į landmeisterius Poppo v. Osterna. Kad Poppo su kariumene atvyko į Prusų žemę, Šventapelkis siulė sątaiką ant senesnių sąlygų: vienok tasai įsiveržė į Kujavus ir pustyjo. Ant popiežiaus pasiuntinio persergėjimų Šventapelkis atsakė su pasibaurėjimu, kad jo nė popiežius, nė ciesorius nesulaikys nuo persekiojimo nevidonų; jei norite sątaikos, jis sakė, atiduokite atgal man sunų.

Npředamas pertraukti susinesimą vakarinių kryževių pylių su rytinėmis, esančių ant Prusų žemės, ir priegtam tapti Vyslos viešpačiu, Šventapelkis pastatė ant salos Zantyr, kur vienyjasi Vysla su Nogate, stiprią drutvietę ir sustabdė pristatymą maisto į Elbingą ir Balgą, o miestą Svieca teip-gi pavertė į drutvietę. Kryževiai nieko šiaip nelaimėdami, pastatė pylį Potterberg prieš anas.

Šventapelkis buvo apgulęs Elbingą, kurią gynė vokiečių moters, bet nepaėmęs paliko apgulimą Prusams, o pats plėšė zokono valdynes Varmijoje ir Natangijoje. Sykį Pamežanijoje be maž kuo nepapuolė pats į Vokiečių rankas, kurie iš Marienverderio buvo jam žabangas užmanę: vos Šventapelkis paspėjo perplaukti per Vyslą!

Lenkams gelbant vokiečius, prisiejo apgulimą Elbingos atkelti, ir pats Šventapelkis užsidarė Sviecos pylyje. Kilo tarpė pačių kryževinių ir kryževių nesutikimai. Tačiau pribuvus iš Austrijos naujoms gaujoms, kryževiai ir Kazimieras, kunigaikštis Kujavų, 1246 m. nors su vargu apgalėjo mušyje

Šventapelkį. Tapė sątaika suderėta, bet kryževiai neišpildė prizadų: nepaleido jo sunaus! Negelbėjo nė vyskupų Gvizno ir Kelmės įsikišimas į tarpą 1247 m. Tad Šventapelkis antpuolė pylį Christburg ir išmušė visus ten esančius kryževius. Tuomi tarpu popiežius pasiuntė legatą Jokubą Pantaleoną iš-tirti dalykus Prusuose. Tad zokonas išdavė sunų Mestviną Šventapelkiui ir įvyko sulygos 1249 m. Zokonas pavedė Šventapelkiui Neriją ir žadėjo jo brolių prieš jį neremti. Pylį Zantyr jis zokonui pardavė, kurią ans vėliaus atidavė... Samborui.

Rudenyje 1248 m. kryževiai nusiuntė į Varmiją didoką kariumenę, kuri nesutikus tenai jokios kliuties užtraukė net iki Balgai, o iš čia su didžiausiu smarkumu įsiveržė į Natangiją ir ėmė naikinti ją ugnia ir kardu, be atsargumo pasikraikę. Prusai susirinko ir palei kaimą Kriuke (vėliaus Pokarvii vadinamą) apsiautė žmogžudžius iš visų pusių lyg tinklu ir išžudė kaip pasiutusius šunis. Bet kas iš to? Netrukus atvyko naujos gaujos kryževinių, vedamos margrovo Ottono iš Brandenburgijos, Švareburgo grovo Heinrichio ir vyskupų Vroclavio ir Merseburgo. Pradžioje 1249 m. toji kariumenė pasidavė po vada vietinio mistro ir naikino Prusų šalį ugnia ir kardu. Kur tiktai perėjo šita žmogžudžių kruva, tenai ilgą laiką ir žolė negalėjo želti!

Prusai nusiminė. Varmija, Natangija ir dalis Bartenijos pasidavė, o dėl sudrutinimo savo priegulmės davė laidus. Besirengiant kryževiams uždėti ant Prusų sunkų jungą už tai, kad jie tapė užpulti gynėsis, įsikišo kaip tarpininkas popiežiaus pasiuntinys Jokubas Pantaleonas, archidiakonas iš Leodium (Lietich), ir įvyko sątaika 7 d. vasario 1249 m., kurios sąlygos buvo šitokios:

Kiekvienas iš Prusų, jeigu krikščionis, apturi asabišką laisvę ir gali doru keliu rinkti sau turtą ir jį valdyti. Nejudinamas turtas turi pereiti nuo tėvų ant vaikų, o jų n'esant, ant vaikų tikrųjų brolių ir seserų; o jeigu ir šitų nebutų, tasyk tai turtas pereina į rankas kryževių zokono. Su judinamu turtu kiekvienas gali pasielgti pagal savo norą, jeib tik nepavestų jo stabmeldžiams ar zokono priešams. Nejudinamą turtą galima buvo užrašyti bažnyčiai ar dvasiškos ypatoms, bet praslinkus metams turėjo jis buti parduotas kryževių zokonui, o pinigai atiduoti pagal užrašą, ar bažnyčiai ar dvasiškai ypatai. Perkrikštams pavelyta apsivesti pagal jų norą (mat ir tas jiems buvo pirma uždrausta!) Prusai turi išsivadėti senojo savo tikėjimo apeigų ir stabmeldiškų papročių, o pildyti įsakymus krikščionių bažnyčios. Nuspręsta teip-gi, idant Prusai pastatytų atsakančių skaitlių (22) bažnyčių prietaikmiui su skaitliumi gyventojų, o teip-gi sutvertų pulkus kareivių ir pavestų juos valdziai zokono. Pirm visoko turėjo mokėti dešimtinę į zokono yzdą. Ant galo Prusai priversti buvo po prisieka prizadėti viernumą ir paklusnumą dėl zokono.—Tai gi viskas tapė nuo Prusų atimta, o nieko jiems neduota! Tos vad. Prusų privilegijos parodo jų pažeminimą, zokono-gi terionybę.

Dabar kryževiai pakėlė ginčą su Prusų archievskupu Albertu. Vietiniam mistrui skundą padavus į Romą, archievskupas turėjo ten keliauti ir jam buvo paliepta šalintis nuo visokių nesutikimų su zokonu, 1251 m.

Visur laimėjęs, zokonas stropiai užsiėmė pavertimu Prusų

į vokiečius, o teip-gi vidurinių sutvarkymų šalies pagal savo būdą. Tą darbą vienok pertraukė Šventapelkis, kurs vėl pradėjo karę su kryževiais už jų susinešimus su jo broliu Samboru. Atgrisus kryževiams kariauti, 1253 m. popiežius grasi-no bažnytiniu prakeikimu visiems zokono priešams. Šventa pelkis noroms-nenoroms turėjo susitaikyti su kryževiais ir nuo to laiko jau niekadės daugiau prieš juos nekėlė ran-kos¹⁾.

Truputį anksčiau pasisekė kryževiams išstumti Lietu-vos kunigaikštį Mindovę iš žemių Kuršių ir Žemgalių. Mel-džiant Mindaugui tykos, vietinis mistras velyjo jam printi krikštą, už ką išprašysias nuo popiežiaus karališką vainiką. Ant lygumos palei Naujapylę 1252 m. Mindovė apturėjo ka-rališką vainiką iš rankų Kelmų vyskupo Heinrichio. Apie 600 kiltų vyrų teipgi ten priėmė krikštą.

Dabar kryževiai, iš visur ramus, taikėsi pamušti *Sambi-ja*. Surengta skaitlinga kariūmenė, po vada komturo Christ-burgo, Heinrichio Stangės, žiemą 1253 m. perėjo per užšalusias Aismares ir atsidadurė vietoje, kur tapė seniaus užmuštas Adal-bertas; po tam traukė iki kaimui German, kur netoli švento šilo pas Romovę, netikėtai Sambijos gyventojai kaip liutai šoko ant vokiškų žmogžudžių. Kryževiai bėgo, daugumas din-go, o tarp kitų ir jų vadas Heinrichis Stange.

Pamušimas kryževių Sambijoje išgąsdino popiežių, kurs tuojau visoj Vokietijoje, Lenkijoje, Čekijoje, Moravijoje ir kitose šalyse paliepė garsinti naują kryževystę prieš Prusus ir Letgalius.

Poppo v. Osterna, naujai (1253 m.) aprinktas kryževių mistras, stropiai užsiėmė surengimu karžygos prieš Prusus. Prie jo nemažo pulko kryževių prisidėjo pulkas ricierių iš Saksonijos ir iš kitų šalių, po vada Turingijos ir Misnijos mar-grovė Heinrichio. Pabaigoj 1253 m. šita kryževystė kreipėsi prieš Barteniją ir Galindiją, kurią taikėsi Lenkai užimti. Pru-sai nesipriešindami pasidavė kryževiams, priėmė krikštą ir davė užstatinius. Kryževiai apimtasias šalis pavedė globai popiežiaus, kurs iš savo pusės pripažino abi šitas šalis savo savasčia ir atidavė jas po dvasiška globa Prūsų vyskupų, o ketinantiems jas prisisavinti grumojo prakeikimu.

Dar kryževiai rengėsi užkariauti Sambiją. Papirko Sam-bijos viršininkus, kurie kaipo kilę beveik vien tik iš vokiečių, be graužimo sąžinės sutiko išduoti savo tautiečius priešams. Tuo pačiu dar metu (1254 m.) atvyko vyskupas Brunonas, paslas čekų karaliaus Ottokaro, žadėdamas čekų karžygą ant Prūsų ateinančiąją žiemą. Ir pats nuvykęs į Sambiją apskelbė atsišaukimą savo viešpaties, liepusio gyventojams laikyti vyskupą už tarpininką sąkalbose su „garbingais ir Kristaus nu-

1) Lenkų pasaulumas nedavė nusešusiam Šventapelkiui ramumo, nors čia ne vieta šnekėti apie jo likusias dienas; marmuras klioštoriuje Olyvos skelbia jo garbę ant jo kapo. „Tiktai nenoromis—rašo Kotzebue—istori-kas apleidžia šitą didvyrį vidurinių amžių, kurs — toli pranokdamas savo šimtmetį—nesilenkė prieš ano laiko prietarus, buvo ištikimas draugystėje, baises apmaude, gudrus valstijos vyras nutarimuose, skubus veikime, pa-maldus ir mielaširdingas, maloningas sudyjime, kildušis atleidime, smur-tus kariošėje, trivalnas nelaimėje; drutas vyras, nuo kurio kojos paspyri-mo zokonas drebėjo per 12 metų; kurs, jeigu ne kryžininkų dauggalvis siaubunas, butų sutremęs kryž-ziogius ant Prūsų dirvų; kurį kuniagi ir ponai-zokoninkai, kaip svetimą jų rušei, neužkentė, šmeižė, savas pikta-darystas ant jo galvos krovė, ir kuris labiausiai negu kunigaikščiai ano laiko užsipelnęs yra paminklą iš daildario rankų”.

mylėtai” broliais kryževių zokono. Gyventojai tylėjo.

Kryževiai, kad atskirti Sambiją nuo artimų tautiečių, o suartinti rubežius kryževių su Lyvžemės ricieriais, ties įtaka Rusnės ir Dangės į Baltasias jures dar 1253 m. įsteigė pylį Memel ant griuvėsių lietuviškos pylies Klaipėdos, kurs buvo puikus strategiškąs punktąs. Popiežius gi savo bullėje pripa-žino Nemuną savasčia vienu tik kryževių! Tokiu būdu lie-tuviškos gentės nebegalėjo gauti jokių produktų nuo svetimų tautų.

1254 m. rengėsi kryževystė prieš Sambijos gyventojus. Iš Čekijos, Moravijos ir Austrijos pradėjo ricieriai rinktis, tarp jų Halsburgo grovas Rudolfas ir Brandenburgijos mar-grovas Ottonas, brolis čekų karaliaus. Pradžioje 1255 m. kry-žininkų kariūmenė perėjo per Vyslą ir susivienijo su kryžei-viais. Skaitlius susivienijusių siekė iki 70,000!

Ottokaras su gauja fanatikų pabuvęs Balgoje (kur jam nusilenkė senas perkrikštąs Gedunė), per užšalusią Neriją įsi-veržė į pietinę dalį Sambijos, geisdami įmerkti rankas į stab-meldžių armiją, idant nutildyti savo sąžinę, graužiančią juos už sunkius nusidėjimus. Atėjo į Romovę; žinoma stambeldžių šventenybės akimirkoje tapė sunaikintos. Sambijos gyvento-jai slapstėsi po girias ir neprieinamas pelkes, o kryžininkai, neuzeidami jokio pasipriešinimo, užėmė svarbesnes vietas ir pa-statė jose sargybą. Tik Rudavos apigardoje pasitiko priešus sauželė stambeldžių, kurių vadovai pasidavė iš geros valios, davė laidus ir priėmė krikštą. Dabar Ottokaras su kryževiais pritraukia ant savo pusės Sambijos bajoriją su pagalba dova-nų ir prizadėjanų, o ši vėl stropiai prikalbinėja liaudį pasi-duoti kryževiams ir priimti krikštą. Liaudis, bejodama pagie-zos užpuolikų, pasidavė ir priėmė krikštą. Tokiu būdu kryži-ninkai ir kryževiai trumpame laike apėmė visą šalį.

Dabar tik reikėjo gyventojus užlaikyti paklusnume. Tam tikslui karalius Ottokaras prie įtakos upės Pregoros į Neriją, ant apaugusio giria kalnelio, vadinamo Tuvangste, paženkli-no vietą, ant kurios kryževiai įsteigė pylį ir ant garbės kara-liaus pavadino Kunningsberg (Karaliaučiumi) (1255 m.)

Karalius Ottokaras, pilnas garbės ir persitikrinimo, kad jis atlikęs didelius darbus ant garbės dievui ir ant labo žmo-nijai, sugrįžo drange su kryžininkais namon.

1255 m. Sambijai iš geros valios pasidavus į nelaisvę, valdžia ant Prūsų pateko į rankas gudraus Borchardo v. Hornhausen, vietinio vice-mistro. Tas išaugština Sambijos ba-jorus, palieka jiems turtus, pavalnyja nuo visokių mokesčių: daugumui bajorų jis atiduoda į vergavę prastą žmones, ku-rie turi mokėti bajorams paskirtas mokesčius ir atiduoti desim-tinę iš visų savo produktų. Bajorai, prietikinose prie žmonių, stojosi dabar lyg kryževių policija! — Žmonės paskendo var-guose ir nelaimėse, prikinkyti prie sunkaus darbo ant naudos valdžios ir bajorų ir netekę visokio dvasiško šarminimo. Nie-kas jų nemokino nieko, apart ką po prievarta apkrikštijo. Sambijos vyskupas, Heinrichis v. Strittberg, netik negyveno Sambijoje, bet nė Prusijoje. Didis vėl mistras, atlikęs svar-biausias reikalus užkariautoje šalyje, išvažiavo į Vokietiją ir tenai apsibuvo, nesirupindamas apie likimą užkariatų žmo-nių. Maža to, Sambijos gyventojus paniekino ir skriaudė net tautiečiai kaimynai; kam jie pasidavė kryževiams: Nodreviai,

(Toliaus bus.)

Popierai išdailinti.

popierai dėl rašymo gromatų labai gražiai išdailinti su visokiais pasveikinimais ir dainelėmis, su gražiomis kvietimais ir su visokiais paveikslėliais, tinkamos rasyti: pas savo mielus tėvelius, pas brolius, seseris ir pas mielas merginas. Parsiduoda visai pigiai, kas prisius 25ct. pačtos markėmis, aplaikys tuziną popierių su konvertais ir dar pridėsiu dovanų gražią silkinę pavincėvonę ar adaromą altorę vertą 25ct.

Reikalaujam agentų ir duodam ant geriausių išlygų. Popierių turim lenkiskų, lietuviskų, slaviskų, ungariškų ir madziariskų. Adresuokit:

C. G. Agent

P. O. Box 71 Waterbury Conn.

Sirgo per drugelį metų ir nesitikejo pasveikti.

Per drugelį metų sirgau ant vidurių, ir vartojau visokias gyduoles ir negalėjau išsigydyti ir visai apsirgau iki mano privarė prie pasekmės. Triners Amerikoniskas Elikšir Kartusis vynas tapo man rekomenduotas ir vartotas ir greitai mane išgydė.

Jau mosi dabar pilnai sveika, ir mano lūkesčiai yra kiekvienam sergančiam vartoti. Persiliudijus sau, kad nėra geresnės gyduolės nuo vidurio. Julia Bodaila, Duquesne, Pa.

Amerikoniskas Elikšir Kartusis vynas visados pasekmingas sugedime viduri ir nesutrovėjime. Užtikrinanči sutrina visoki, maista ir cystija kraują, kuris priklauda stipruma ir sveikata. Gyduole kuri nepagalbanti ir nesystijanti kraują ta naikina sutrovėjima. Naturališkai ir pasekmingai cystija kraują, Triners Amerikoniskas Elikšir kartusis vynas nėra geresnis visose aptiekose.

Jozapas Triner, 799 S. Asland ave., Chicago, Ill.

Ne reklama!

Tiktai pranešimas broliams darbinincams, kad išėjo nauja, tinkanti socializmo agitacijai knygutė: „Dėl ko lieja žmogus prakaitą?“ (Socialistų knygynėlis Nr. 1), su paveikslėliais. Kąstuoja vienai 10c., 3 už 25c., 7 už 50c., 17 už \$1.00. Taipgi gaunama įvairiose kalbėse socialistiskų ir revoliucijinių raštų ir laikraščių. Dėl atsakymo įdėkit už 2c. markutę. Atsišaukit pas:

J. O. Szirvydas,
401 E. Main str.
Plymouth, Pa.

50.000 EGZEMPLIORIU KNYGU DYKAI.

Perskaityk mano nauja knygą 128 dideli puslapiai svarbiu žiniu.

Kaip gali užlaikyti sveikata.

Dasižinok, kaip apsaugoti nuo ligos ir kaip išsigydyti.

Kaip nežinystė yra svarbiausia priežastis visų ligų.

Šitoje knygoje yra aprašytos visos ligos, kurios užėina ant žmogaus organizmo, ir reikalingi būdai išsigydyti jų.

Szita knygą yra paraszta Profesoriaus Collinso Lietuviams Amerikoje. Joje yra keturi dideli kolioruoti paveikslai visos žmogaus sistemos.

Rasi joje apie paslaptis Lytiško Gyvenimo ir Ženybos, kaip buti laimingu apsivedus ir turėti sveikus vaikus, kaip užlaikyti sveikatą savo paties ir savo šeimynos.

ŠITA KNYGA YRA PARAŠYTA LENGVOJ, SUPRANTAMOJ KOŽNAM KALBOJ, TEIP KAD KIEKVIEŠAS, KURIS SKAITO, GALI SUPRASTI.

Šita knyga jau išgelbėjusi yra daugelį gyvasčių ir išgelbės tukstančius kity nuo kapo. Ji suteikė viltį daugeliui nusiminėlių ir parodė kelią, kaip pastoti vėl laimingu per atgavimą sveikatos.

Tai yra knyga kožnam, vyrui ir pačiai, jaunikaičiui ir mergelei, paprastam darbininkui, amatnikui ir yaisbunui. Kiekvienas skyrius joje įdomus, pamokinantis ir patraukiantis.

Sveikiems žmonėms aš rodyju skaityti skyrius **apie apsisaugojima nuo ligos** ir lytišką gyvenimą bei ženybą ir kaip turėti sveiką šeimyną.

Sergantiems aš rodyju skaityti skyrius apie visas ligas k. v.

DISPEPSIJA, REUMATIZMA, PLAUCIU LIGA, ŠIRDIES LIGA, INKSTU LIGA, KEPENU LIGA, LIGAS VYRU ir MOTERU,

žodžiu sakant, visus skyrius aprašančius kuno ligas. Nėra lapo knygoje, kuris nebutų didžiausio įdomumo kožnam.

Penkiasdešimts tukstančių (50.000) egzempliorių bus dalinama dykai kožnam, kuris pareikalas, PRISIŠDAMAS KELIAS STEMPAS ir paduodamas savo vardą ir adresą.

Rašyk tuojaus negaišinęs laiko, kadangi visa pirma laida tuojaus išsisems.

Profesoriaus Collinso vaistai yra siunčiami Expressu į visas dalis Amerikos ir Kanados.

Rašyk tuojaus **DR. E. C. COLLIN'S M. I.**

140 West 34-th St.,

New York City.